

חולין כז

עניין: בהמה עוף ודגים

מהרש"א ח"א

ח"א דף כז ע"ב בב' סימנים כו'. יראה לפי דעת החוקרים שכל יסוד היותר רחוק מן הגלגל הוא יותר גשמי ותומרי והארץ יסוד המחמון הוא יותר גשמי מיסוד המים שעליו ולכן הבהמה אשר נפש מהאלמה מחומר הגם יטורף לזכר להעלות חומרה לאכילת נפש אדם שהוא נברא ג"כ מחומר הגם מהאלמה וצ"ו סימנים שנסחטו יודוך חומר הבהמה שהוא יותר גס כי הדם הוא הנפש ב' ועיקר מצות שחיטה להוציא דם הנפש אצל הדגים אשר צריכתן מהמים מחומר היותר דק מתעלה נפש האדם מאכילתן כמו שהן באסיפה בעלמא ולזה עופות שנבראו מרקק כריך ויכוך צסימן א' קלת וק"ל: דכתיב על ויצר כו'.

בן יהודע

כלום. נ"ל צ"ד לכך מלוי מ"ס יו"ד מ"ס הוא דומם, רמז כח חיות הנברא מן המים הוא דומם שאינו צריא ומ"ק. גם נ"ל צ"ד מ"ס חסד, ולכן דוחין כח הטומאה מכל הטובל בהם, ולכן כל כשוף נפטר ובעל זמים, ולכן הדגים הנבראים מן המים אינן נדבקים בהם רוחית הטומאה נחוצה, ולכן אסיפתן מן המים מכשירתן ואין לריכין שחיטה,

עץ יוסף

י בהמה שנבראת מן היבשה הכשרה כו'. הטעם משום דשחיטה הוא כדי לטהר ולזכך החומר כמפורש בזוהר. והלכך דגים שנבראו ממים אין טעונים שחיטה דמים אין מקבלים טומאה. ועופות שנבראו מן הרקק שיש להם טהרה במקצת הכשירו בסי' אחד אבל בהמה שכולה מן הארץ הכשרה בשני סימנים (נור הקדש):

עיון יעקב

י בהמה שנבראת מן היבשה הכשרה בשני סימנים. עיין ברש"י ומהרש"א. ועי"ל לפי שהארץ נתקללה לכן גם הנולד ממנה צריך תיקון גדול קודם האכילה ועוף שנברא מהרקק דהוי זה וזה גורם נידון כמחצה על מחצה ודגים שנבראו מן המים א"צ תיקון כלל:

תורת חיים

ונראה דמהאי טעמא ניחא מה שהטומאות חלוקות זו מזו מדריגות מדריגות כי הכל כפי כח שפולט בו מלאך המות לפיכך אדם שנברא עפר מן האדמה ואיתא במדרש רבה עפר זכר אדמה נקבה רמז לחול הדק וחול הגס שעל ידי שניהם היוצר עושה כליו חזקים ולכך כחו בריא וחזק יותר מכל בעלי חיים ולהכי הוא מאריך ימים יותר מכולן נמצא דמלאך המות שולט בו הרבה ביציאת נשמתו ולכך מטמאו הרבה עד שנעשה אבי אבות הטומאה ומטמא אפילו באהל אבל בהמה שנבראה מן האדמה בעלמא ואין כחה גדול כל כך אינה נעשית אלא אב הטומאה אינה מטמאה אלא במגע ובמשא דאין מלאך המות שולט בה במיתתה כמו באדם, עוף שנברא מן הרקק ואין לו חיות גדול כבהמה לכך אינו מטמא לא במגע ולא במשא אלא בבית הבליעה בלבד דאין מלאך המות שולט בו אלא כל דהו אבל דגים כיון שנבראו מן המים אין מלאך המות שולט בהן כלל לכך אין מטמאין כלל.

והיינו הא דקאמר לעיל ושחט במקום ששחט טהארו ופירש רש"י ז"ל טהרתו נקט קרא לישנא דטהרה שלא יטמאנה מלאך המות. ומהאי טעמא אית ליה לרב הונא בפרק קמא הגרים שליש ושחט שליש והגרים שליש כשרה דכי נפקא חיותא בשחיטה קא נפקא אף על גב דלא הוה רובא בשחיטה מ"מ כיון דיציאת נשמתה בטהרה הוה ולא על ידי סטרא אחרא כשרה. וכיון דיציאת נשמתה בשחיטה בעינן הלכך בהמה שנבראת מן היבשה ולכך יש לה חיות בריא וחזק לפיכך הכשרה בשני סימנים או ברוב שנים דכל כמה דלא שחיט רובא אין נשמתה יוצאת לאלתר אלא לאחר שעה וכי נפקא חיותא לאו בשחיטה נפקא אלא על ידי מלאך המות, עוף שנברא מן הרקק ואין לו חיות גדול כל כך לכך כי שחיט ליה רק סימן אחד או רובו נפקא חיותיה לאלתר בשחיטה, דגים שנבראו מן המים וכשיוצאין מן המים מיד מתים מאליהן כמאי דלית להו חיות דמיין ולא שולטת בהו מלאך המות כלל הלכך הכשירין בולא כלום.

בהמה שנבראת מן היבשה הכשרה בשני סימנים וכו'. דטעמא דצוה הכתוב לשחוט בהמה חיה ועוף. ואסר את הנבלה וטימא אותה נראה משום דשולט בה סטרא אחרא רוח הטומאה שכל מיתה נעשה על ידי מלאך המות אפילו מיתת בהמה כדאיתא בפרק המפקיד מלאך המות מה לי הכא וכו' ואפילו מי שאינו מת מיתת עצמו אלא נהרג הן אדם הן בהמה גמר יציאת נשמתו על ידי מלאך המות הוא ולכך צוה הכתוב לשחוט כדי שתצא נשמתן כמצות שחיטה ולא ע"י מלאך המות וכך כתב הרב ר' מנחם רקאנטי בפרשה ראה וז"ל וכשנשחטנה אנחנו לא תחול עליה רוח הטומאה כמו בנבלה שמיתת ברוח כטומאה ומהאי טעמא אמרו כשמת ר' בטלה כהונה לפי שמיתת צדיקים גדולים הוא בנשיקה לא ע"י מלאך המות ולכך אין מטמאין במותן.

